

ekoZpravodaj

Zpravodaj Ekologického centra Most pro Krušnohoří

Z OBSAHU:

- Krajina Podkrušnohoří...
- Proč dětem dopřát pobyt v přírodě?
- Vlk - plachý predátor
- Spotřebiče budou opět opravitelné
- Sýčků je více než loni

- 2 Naše téma...
- 3 Krajina Podkrušnohoří...
- 4 Proč dětem dopřát pobyt v přírodě?
Problematika plastů
- 5 Proč chránit rorýse?
Hnízdění sokolů v Unipetrolu
- 6 Vlk - plachý predátor
- 7 Ochranné roušky = ekologická zátěž
Jak přežít v létě bez klimatizace?
- 8 Pravidelné rubriky
(Slovníček, Zelená domácnost,
Co se děje..., Okénko z přírody,
Z vašich dotazů)
- 10 Ekocentrum nabízí

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří

Výzkumný ústav pro hnědé uhlí a.s.

tř. Budovatelů 2830/3, 434 01 Most

Tel.: 476 708 706

E-mail: ecmost@vuhu.cz

URL: www.ecmost.cz, www.vuhu.cz

Zelená linka: 800 195 342 (Po - Pá: 6.15 - 18.00 hod.)

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří (ECM) je otevřeným informačním střediskem o životním prostředí, které funguje již od roku 2000. Svým charakterem (zejména napojením na dispečinky průmyslových podniků v regionu) je mostecké ekocentrum jediné svého druhu v České republice. Činnost ECM se opírá především o aktivní informování veřejnosti, zajištění efektivní komunikace s průmyslovými podniky, veřejnou správou a veřejností a hledání společných řešení environmentálních problémů v regionu. Disponuje bezplatným Zeleným telefonem, jehož prostřednictvím zodpovídá dotazy veřejnosti.

Foto na titulní straně: <http://pixabay.com>

Chození naboso - cesta ke zdraví

Bosé nohy bývaly hlavně na vsích v dávných dobách běžným jevem. Dnes je tomu jinak. A přitom se na spodních ploškách nohou nachází velké množství reflexních bodů. Jak a kde si je můžeme aktivovat?

Pro lidi před 100 lety byla chůze bez bot naprosto normální jev. Obuv se používala hlavně v zimních měsících a pro sváteční momenty, jako byla např. návštěva kostela, svatba. Během několika generací jsme se stali majetnějšími a obuv se stala symbolem společenského postavení, etikety a také módy. A bosonohost naopak známkou bohemství a bláznovství. Když se zamyslíte, tak opravdu velmi málo času trávíme naboso. Pokud jsme bosí, pak to bývá většinou doma v sedě nebo v leže ve spánku. Když chodíme, běháme, cvičíme, máme naše nohy pevně zavřeny v nejrůznějších botách a ženy navíc v botách s nejrůznějšími podpatky. Nohy tím pádem nemají příležitost se přirozeně hýbat, protáhnout prsty a promasírovat. Stav nohou u většiny populace není dobrý a často už v dětském věku. Většina lidí se potýká s nejrůznějšími problémy, které jsou způsobeny právě nošením obuvi a vymizením bosé chůze. Mnohonásobně narůstají počty návštěv podiatrických a ortopedických ordinací, operace, následné rehabilitace a prodej zdravotních pomůcek.

Kam vyrazit za bosoturistikou?

Šišky, kůra ze stromů, sláma, písek a oblázky - materiály, které lidskou nožku důkladně promasírují, najdeme samozřejmě v přírodě, v lese, stezky pro bosou chůzi vznikají už ale i ve městech.

První v hlavním městě vznikla, konkrétně na Praze 6. Tady si můžete chůzi po bosém chodníku tvořeného z nejrůznějších materiálů vyzkoušet v jižní části [parku Maxe van der Stoela](#), nedaleko Pražského hradu. V nové relaxační zóně se nachází celá řada herních prvků pro děti od kladin přes balanční kvádry až po lanovou pyramidu a zábavné prvky na potoce Brusnice, který parkem protéká. Další stezku najdeme téměř v centru města Liberec. Zde vyrostl volnočasový [EKOpark](#). Kromě smyslového hmatového chodníku tady na vás čekají rozmanité relaxační prvky určené pro pobyt v přírodě: přírodní ohniště, zóny pro grilování a pikniky, místa pro pozorování a naslouchání zvukům přírody, naučné přírodovědné stezky pro děti, interaktivní hmyzí hotely, čmelíny, hřbitov odpadků, kontaktní mini zoo, strašidelný domeček z větví, dětmi tolik oblíbené bukové bludiště, obří pískoviště, interaktivní javorový altánek plný dřevěných skladaček, venkovní prostor pro lukostřelbu a kuželky a další zajímavosti.

[\(více informací\)](#)

KRAJINA PODKRUŠNOHOŘÍ...

Podkrušnohoří je oblastí, jejíž osídlení má počátky již v daleké minulosti. Zároveň bylo a stále je krajinou s významným nerostným bohatstvím. Dějiny dobývání nerostů začínají v období daleko před příchodem průmyslové revoluce. Jaká je historie osídlení a těžby v Podkrušnohoří? A jaké jsou nejnovější plány na rozvoj oblasti? Je možné, že zde v budoucnu vznikne jezerní krajina?

Přírodní poměry

Podkrušnohorská oblast je geomorfologický celek v oblasti severozápadních Čech, konkrétně v Karlovarském a Ústeckém kraji. Jedná se o oblast tektonických sníženin a sopečných kopců. V západní části Podkrušnohorské oblasti se často vyskytují výrony oxidu uhličitého a na něj navázané minerální prameny – oblast Karlových Varů a Františkových Lázní. Součástí oblasti je také Mostecká, dříve nazývaná Severočeská hnědouhelná pánev, kde v minulosti vzniklo významné nerostné bohatství. Jedná se o hnědouhelná ložiska a uhlí se zde těží dodnes. Větší částí území protéká řeka Ohře, dále například řeka Bílina. Obě řeky pak ústí do naší nejvýznamnější a druhé nejdelší řeky, kterou je Labe.

Historie osídlení a těžby

Tuto krajinu obýval člověk již v dávné minulosti,

konkrétně od doby kamenné. Svědčí o tom například archeologická naleziště na Písečném vrchu u Bečova. Osídlování pokračovalo od pravěku až po středověk. Krajina Podkrušnohoří je souvisle obývána již od neolitu – tj. 5. tisíciletí před Kristem. Zajímavostí jsou pravěká horská sídliště, která se nacházejí v Krušných horách a nejspíše souvisí s těžbou železných rud. Naopak zemědělství se rozvíjelo v podhůří – zvláště na úrodných sprašových půdách a zůstalo zde nejvýznamnějším zdrojem obživy až do průmyslové revoluce.

První Slované přicházejí na toto území pravděpodobně v 5. století po Kristu., později začínají budovat vesnice a hradiště – centra výroby a obchodu. Z Kosmovy kroniky vyplývá budování hradišť v oblasti Žatecka. Další rozvoj oblasti pak přichází s Přemyslovci, kteří

budují velké kastelánské hrady – např. hrady Bílina a Žatec. Obě stavby byly několikrát přestavěny, ale v určité podobě se dochovaly dodnes. Následně se budují pevnosti a kamenné hrady – např. první zmínka o mosteckém hradu ze 13. století. Dále se zakládají královská města – Žatec, Most nebo Kadaň. V průběhu středověku, resp. od 10. století dochází k nálezání a posléze k těžbě železných rud a také barevných a drahých kovů. Těžba uhlí je poprvé zmíněna v 15. století. Další významný rozvoj území přichází koncem 18. století, kdy dochází k rozmachu lázeňství na Teplicku.

Od 19. století dochází k industrializaci a postupně přeměně v průmyslovou krajinu. Dochází k rozvoji těžby hnědého uhlí jako nejdůležitějšího paliva – nahrazuje doposud využívané dřevo. Výrazně tomu napomáhá i stavba

ústecko-teplické dráhy, ke které dochází ve 30. letech 19. století. Kromě těžby se rozvíjí také sklářství a výroba porcelánu, textilní průmysl a strojírenství. V souvislosti s industrializací dochází k urbanizaci – vzniku mnohých havířských obcí a dělnických čtvrtí na okrajích měst. Těžba uhlí začíná v 19. století hlubinnými doly a později také povrchovými lomy. Roční těžba uhlí okolo roku 1870 představovala cca 1,5 milionu tun, avšak v roce 1910 se jednalo již o cca 17 milionů tun. V této době stále ještě převládá hlubinná těžba.

V následující době však přibývá povrchových lomů – po r. 1945 již přesahují 50 % produkce. Od roku 1950 dochází k přechodu na velkoplošnou povrchovou těžbu – tj. těžbu soustředěnou do několika velkolomů.

[\(celý článek\)](#)

PROČ DĚTEM DOPŘÁT POBYT V PŘÍRODĚ?

Čas, který děti tráví venku se za posledních několik let dramaticky zkrátil a nahradil ho především čas před televizí a počítačem. Většina dětí zažívá každodenní rutinu, ráno přesun autem do školky nebo školy, kde tráví několik hodin, aniž by se dostaly ven. Poté spěchají domů, aby si napsaly úkoly nebo rovnou na kroužky. Již od mala je jejich čas zorganizovaný a od dospělých se příliš neliší. Děti ale ke správnému vývoji potřebují pohyb a přírodu. Proč je důležité udělat si prostor pro kontakt s přírodou? V čem dětem pobyt v přírodě prospívá?

Dříve když se v pozdních hodinách dítě vrátilo domů, rodiče se ptali, kde se tak dlouho toulalo. Dnešní děti spíše slyší, proč pořád sedí doma. Čas, který děti tráví u počítače, televize a skrcení nad telefony jim rozhodně prospívá. Běhání venku, lezení po stromech a venkovní hry nabízí dětem všestranný pohyb, při kterém mohou posílit všechny svaly a pořádně se protáhnou. Pohyb na čerstvém vzduchu zvyšuje obranyschopnost a díky tomu povzbuzuje imunitní systém. Děti, které bývají pravidelně a po celý rok venku, jsou méně často a kratší dobu nemocné. Díky pobytu na slunci si mohou děti vytvořit větší množství potřebného vitamínu D. Jeho nedostatek může mít za následek zpomalení růstu, svalovou slabost, apatii nebo sklon k častějším respiračním chorobám. Také nedostatek přírodního světa může vést i ke krátkozrakosti u dětí.

Blízkost přírody, ale i pouhý výhled na přírodu nebo přítomnost pokojových

rostlin pomáhají snížit stres. Venkovní vyžití dětí, ať už v lesních školách/šolkách či vzájemné venkovní hry, přispívá k tomu, že jsou děti klidnější, vyrovnanější a působí méně frustrované. Pozitivní vliv je také vidět u hyperaktivních dětí. Zelená barva, která v přírodě dominuje, má uklidňující vliv na lidskou psychiku a zpomaluje tepovou frekvenci. Čerstvý vzduch a zeřeň, fungují jako čistička unavené hlavy. Nejen mozek dětí, ale i ten náš, nad něčím pořád přemýšlí, a to je vyčerpávající práce. Pobyt venku má podstatný vliv na obnovení pozornosti dětí a posiluje schopnost soustředění.

Venkovní prostředí napomáhá i k tomu, že se děti učí spolupracovat. Navzájem si více pomáhají a mají méně konfliktů. Společné hry venku dobře umožňují sociální chování dětí. Učí se respektovat druhé nebo se učí spolupracovat na společných úkolech.

[\(celý článek\)](#)

PROBLEMATIKA PLASTŮ

Plast, jako revoluční vynález 19. století, se postupně stává úhlavním nepřítelem celého lidstva, ale především naší planety. Nové oblečení, nová elektronika, plastové hračky pro děti nebo vybavení do domu či bytu. Jsme zavaleni věcmi, které neustále dokola nakupujeme. Málokomu dnes mobil vydrží déle než 3 roky. Jen málo z nás v tomto uspěchaném koloběhu

zaznamenaná narůstající problém, jménem plasty. Od padesátých let jsme vyprodukovali neuvěřitelných 8,3 miliard tun plastového odpadu. Pouze cca 25 % plastu bylo zrecyklováno, zbylých 75 % odpadu skončilo na skládkách, ve volné přírodě, oceánech nebo bylo spáleno.

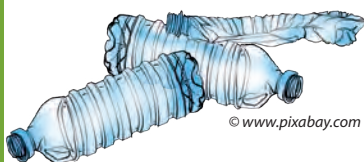
Plasty jsou uměle vytvořené organické látky. Suroviny využívané k výrobě plastů jsou přírodní produkty, jako je celulóza, uhlí, zemní plyn, sůl a samozřejmě ropa. Smícháním těchto látek vznikají polymery.

Vlastnosti polymerů jsou v materiálech dále upravovány a vylepšovány pomocí aditiv (látky, které se přidávají do jiných látek či směsí s cílem upravit/vylepšit jejich vlastnosti), např. pro zvýšení odolnosti, pružnosti a pevnosti. Plasty jsou mimořádně univerzální materiály. Jsou ideální pro široké škály spotřebitelského a průmyslového použití. Relativně nízká hustota plastů dává těmto výrobkům výhody, jako je např. nízká hmotnost. Jsou odolné vůči korozi a mnoha jiným látkám, které napadají jiné materiály,

takže jsou odolné a vhodné pro použití v náročném prostředí. Lze je snadno tvarovat do složitých tvarů.

Každý občan vyprodukuje ročně kolem 30 kg plastového odpadu, z toho 80 % tvoří obalový plast. Látky, které jsou využívány pro výrobu a zpracování plastů jsou toxické a mohou tak ohrožit naše zdraví. Plast je odolný materiál a uložení na skládce není řešení. Tyto odpady mohou na skládce ležet desítky let.

[\(celý článek\)](#)

PROČ CHRÁNIT RORÝSE?

Rorýs obecný (*Apus apus*) spadá taxonomicky do řádu svišťounů, kteří patří mezi ptáky za vůbec nejrychlejší a nejobratnější letce. V rychlosti vodorovného letu, tedy mimo střemhlavý pád sokola, předčí rorýs všechny ostatní ptačí druhy u nás. Vědci rorýsům naměřili nejvyšší rychlost až 111,6 km/h. Rorýs patří dle zákona mezi zvláště chráněné živočichy a rozhodně si zaslouží kromě našeho obdivu také ochranu. Vzhledem k faktu, že hnízdí téměř výhradně na lidských stavbách, nutně potřebuje abychom na něj pamatovali – a to zvláště při rekonstrukcích. V následujícím článku se mimo jiné dozvíte, jak rorýsům pomoci nebo alespoň neškodit.

Ptáci hnízdící v České republice se vracejí koncem dubna a v květnu. Rorýsi jsou známí pevnou vazbou na hnízdiště, což znamená, že se opakovaně vrací na místo, kde úspěšně vyhnízдили.

Pokud rorýs o takové místo přijde, trvá mu minimálně jeden rok, než je schopen nalézt nové. Naprostá většina hnízd je umístěna na budovách, zbytek pak na skalách, v budkách a

dutinách stromů. Rorýsi obvykle vytvářejí kolonie, a proto na vhodných lokalitách nalezneme více hnízdních párů. Samotné hnízdo bývá pouhou kupkou peří, stébel a dalšího materiálu, který je na konečné místě slepen slinami. Samice klade 2–3 vejce a mláďata se líhnou po necelých třech týdnech. Přibližně jednou za hodinu je rodiče krmí hmyzem slepeným se slinami. Vývoj potomků trvá poměrně

dlouho (6–8 týdnů), mláďata musí po vylétnutí z hnízda již velmi dobře létat. Jen několik týdnů po prvním letu již musí absolvovat dlouhou cestu do jižní nebo jihovýchodní Afriky, kde zimují. Samotný odlet z hnízdišť na zimoviště pak probíhá od konce července do září. Rorýsi se živí hmyzem a dalšími členovci, které chytají za letu.

[\(celý článek\)](#)

HNÍZDĚNÍ SOKOLŮ V UNIPETROLU

Prostřednictvím kamery můžete sledovat hnízdění sokolů stěhovavých, kteří se již deset let pravidelně vracejí na komíny závodu Unipetrol, aby vyvedli mladé. [Sledujte hnízdo umístěné ve stometrové výšce na komínu teplárny T700](#), která je energetickým srdcem

největšího chemického závodu v Česku..

Od roku 2011 spolupracuje Unipetrol se sdružením Alka Wildlife a společně sleduje sokoly stěhovavé ve svých výrobních areálech, kde mají ideální podmínky pro život: klid a dostatek potravy.

V současné době jsou dvě hnízdní budky umístěné na komínech teplárny a etylenové jednotky v Záluží u Litvínova, jedna na komínu rafinérie v Kralupech nad Vltavou a jedna na komínu ve Spolaně Neratovice. Doposud se v závodech narodilo již 30 mláďat.

Sokol stěhovavý se dožívá až dvacet let a na svá oblíbená hnízdiště se vrací celý život. S maximální rychlostí při střemhlavém letu přes 350 km/h je pravděpodobně nejrychlejším živočichem na Zemi. Sokol stěhovavý je na českém území tradičním ptačím druhem. Populace tohoto predátora lovičího holuby, kachny a další menší ptáky a netopýry

byla nejsilnější ve 40. a 50. letech minulého století, kdy na území tehdejšího Československa hnízdilo až šedesát párů. Z české krajiny sokoli vymizeli v 70. letech minulého století kvůli nadměrnému používání pesticidů v zemědělství. Opětovně se začali objevovat na konci 80. let. Na přelomu tisíciletí v Česku hnízdilo již zhruba dvacet párů. Dnes díky přísné ochraně žije na našem území zhruba sto párů sokola stěhovavého.

Letos snesla samička čtyři vajíčka. Nakonec se 24. 4. vylíhla tři mláďata. Ornitologové malé sokolíky okroužkovali 18. května. 24. května začala mláďata prozkoumávat okolí budky.

VLK - PLACHÝ PREDÁTOR

Vlk obecný je v oblasti dnešní České republiky původním druhem, který však byl vyhuben v 19. – 20. století. Nyní se k nám opět šíří z okolních zemí – Německa, Polska a Slovenska. Vlk patří spolu s medvědem hnědým a rysem ostrovidem mezi naše tři původní velké šelmy. Ze zmíněných tří druhů však bývá veřejností přijímán nejhůře. Článek shrnuje základní informace o biologii a ekologii druhu a dále informuje o možných rizicích spojených s jeho výskytem.

Základní informace a potrava

Vlk obecný je největší psovitá šelma, která dosahuje váhy až 80 kg, délky až 150 cm (bez ocasu) a v kohoutku měří až 80 cm. Zbarvení vlka je značně variabilní od černé po téměř bílou – v závislosti na geografické oblasti výskytu. U vlků žijících na evropském kontinentu však převažují odstíny šedé a hnědé barvy. Ze smyslů dominuje čich a sluch, vlk je schopen navěštit kořist do vzdálenosti 2,5 km. Vlci loví ve smečkách a technika jejich lovu spočívá ve štvání kořisti, kterou jsou schopni pronásledovat i několik kilometrů. Kořist posléze srazí na zem a usmrtí prokousnutím hrdla. Při pronásledování kořisti se vlk

pohybuje rychlostí okolo 8-9 km/h, dokáže však vyvinout rychlost až 60 km/h. Mezi jeho přirozenou potravu patří nejčastěji velcí kopytníci: např. divoká prasata, jeleni a srnci. Méně často pak loví menší zvířata: zajícovitě, hlodavce a ptáky. Vlk obecný je vrcholový predátor, a kromě člověka nemá přirozené nepřátele. Zastoupení kořisti záleží na potravní nabídce – v Karpatech převažuje jelen lesní, na východě Slovensku a v Itálii prase divoké, v Německu srnec obecný a např. v Bělorusku jsou nejčastější kořistí zajáci. Složení potravy se mění rovněž v průběhu sezóny. V letním období se zvyšuje zastoupení menších savců,

naopak v zimním období výrazně převažují velcí kopytníci. Kromě aktivního lovu vlk nepohrdne ani zdechlinami, čímž snižuje šíření chorob své kořisti (tzv. funkce zdravotní policie). Vlk spotřebuje denně průměrně 3-5 kg masa, maximálně pak okolo 12 kg a dokáže hladovět i několik týdnů.

Rozšíření druhu

Původní rozšíření vlka obecného zahrnuje většinu Evropy, Asie a Severní Ameriky – od pásma tundry po polopouště. Areál rozšíření byl však díky pronásledování člověkem výrazně omezen a často rozdroben. Negativní vlivy člověka na rozšíření vlka v Evropě zahrnují: aktivní pronásledování, mortalitu na dopravních komunikacích, izolovanost populací, fragmentaci krajiny, ztrátu vhodných biotopů a změny hospodaření v krajině. V současné době však v Evropě dochází k úspěšné rekolonizaci původního areálu druhu a rovněž k opětovnému spojení některých dříve rozdělených subpopulací.

Obývané prostředí

Vlk obvykle vyhledává rozsáhlé lesní komplexy, jedná se však o druh schopný se adaptovat a přežít v různých typech biotopů. Vyskytuje se

v tundře, horských lesích, subtropických a tropických lesích, polopouštích ale také v hustě osídlené kulturní krajině. V současné době vlk osidluje i člověkem silně ovlivněné oblasti: např. vojenské újezdy a těžební oblasti v Německu, agroekosystémy v oblasti Španělska a volnou kulturní krajinu. Vlk tedy může úspěšně přežívat i v běžné hospodářské krajině a v blízkosti lidských sídel. Při rekolonizaci území vlci překonávají velké vzdálenosti, překračují dopravní sítě a pohybují se mimo lesní komplexy. Dle záznamů telemetricky sledovaných jedinců může vlk překonat i 1 500 km během několika měsíců.

Způsob života a rozmnožování

Jedná se o druh sdružující se do hierarchicky uspořádaných smeček. Vlci mají vysoce vyvinuté sociální chování, ke komunikaci využívají různé signály – hlasové, mimické a pohybové. Komunikace jim mimo jiné pomáhá s koordinací při lovu a obraně teritoria. Smečku tvoří rodičovský pár, tedy dominantní samec a samice, ostatní členové většinou bývají jejich potomci.

[\(...celý článek\)](#)

OCHRANNÉ ROUŠKY = EKOLOGICKÁ ZÁTĚŽ

Po celém světě, včetně České republiky, se v posledních týdnech objevuje nepořádek, který je spojený s koronavirem. Tím jsou odhozené použité roušky, gumové rukavice a jiné ochranné prostředky. Většina z nás si již zvykla na nutnost nosit roušku, jakmile opouštíme své bydliště. Přeci jen nám v této době chrání naše zdraví. Jejich význam je jistě ochranný, avšak roušky mohou být také chápány, jako infekční odpad. Bohužel si zákon s takovou věcí, jako je podomácku ušitá rouška neumí poradit a mnoho roušek končí pohozených v přírodě. Kam tedy s nimi?

Podle průzkumů veřejného mínění agentury STEM/MARK se celkem 96 % Čechů snaží chránit životní prostředí. Jedním z nejoblíbenějších způsobů je zodpovědné nakládání s odpady. Co se týče třídění odpadů, patří Češi mezi přeborníky. Odpad třídí 91 % Čechů a celkem 78 % dotázaných, se snaží šetřit vodou a energiemi. Jak je tedy možné, že se nespočet kusů ochranných prostředků,

ať už se jedná o roušky nebo rukavice, povalují po ulicích měst, plážích a po lesích?

Odhozené masky, roušky, respirátory, rukavice a mnoho dalších ochranných prostředků se povalují v přírodě, a tím představují významnou zátěž pro životní prostředí. Příval použitých roušek se již v polovině března ukázal jako nový problém např. na hongkongských plážích, kde

© www.pixabay.com

na sto metrech pláže bylo nalezeno za 90 minut přes sedmdesát vyhozených roušek (<https://www.youtube.com/>)

V lesích v Ústeckém kraji prozatím není nárůst odpadu znatelný, ani vyšší koncentrace turistů v období nouzového stavu se neprojevila. Na Mostecku, při běžné procházce např. vrchem Ressler, je patrné, že se množství odpadu zvýšilo. Zástupci místní lesní správy, ale uvádějí, že se nejedná o mimořádný stav. Jde o množství odpadu, jako při běžné houbařské sezoně. Co se týče ochranných pomůcek, ty se v lesích Ústeckého kraje nacházejí velmi sporadicky, spíše

jde běžné odpady, jako obaly od sušenek, kelímky od jogurtů apod. Velkým problémem je také pestrost a rozmanitost ochranných prostředků, které se v přírodě normálně nevyskytují, proto mohou lákat nejen mořské živočichy a ptáky, ale také ty ve městech a lesích. Roušky pak honí vítr, zachytávají se o větve stromů a povalují se na dětských hřištích. Pokud si je zvěř a ptáci splete s potravou mohou způsobit vážná zranění či usmrcení.

Následně v podobě mikroplastů se pak mohou použité pomůcky dostat zpět k lidem, např. v podobě velmi oblíbených mořských plodů.

[\(...celý článek\)](#)

JAK PŘEŽÍT V LÉTĚ BEZ KLIMATIZACE?

Ať žijete v bytě či domě, horké dny jsou pro každého náročné. Teplé počasí k létu patří a většina z nás se na něj po zimě těší, ale pokud

venku panují teploty, které přesahují mnohdy 30 °C, začneme hledat možnosti, jak se ochladit. Jak můžeme snížit teplotu našich –

domovů? Klimatizací? Ta bohužel nepatří mezi úplně ekologická a ani levná řešení. Jak tedy zvládnout horko bez elektrických pomocníků?

Ještě před pár dny jsme se těšili, až nepřijemná zima skončí a konečně bude léto. Dny jsou delší a díky teplému počasí můžeme celé dny trávit venku – na koupališti, letních zahrádkách a výletech do přírody. Doma bychom však uvítali o něco nižší teploty. Zejména majitelé panelákových a malých bytů by o nesnesitelném horku, při kterém nelze normálně

fungovat a ani spát, mohli vyprávět. Léto s vysokými teplotami je pro každé tělo velice náročné. I bez klimatizace se dají tropické teploty přežít s úsměvem. Dopřejte tělu osvěžení, které si zaslouží.

Klimatizace jsou užitečná zařízení, bohužel skýtají několik vad. Mezi ty hlavní jistě patří vysoká pořizovací cena a také drahý provoz. Takto výkonný spotřebič může zvýšit vaše finanční náklady až o několik tisíc korun.

[\(...celý článek\)](#)

© www.pixabay.com

Pro zlepšení orientace v pojmech, souvisejících s životním prostředím, jsme pro Vás připravili populárně naučný slovníček.

G

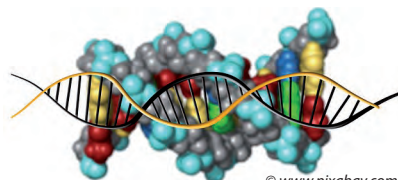
GMO

je zkratka pro geneticky modifikované organismy, jejichž genetický materiál

byl uměle pozměněn tak, aby získaly novou vlastnost. Činí se tak proto, aby rostlina byla odolnější vůči určité chorobě, hmyzu nebo suchu, aby se zvýšila výnosnost plodin apod. Genetické úpravy jsou nejčastěji prováděny u kukuřice, bavlny, sójových bobů, řepky olejky a cukrové řepy. **Pro konzumaci ve formě potravin a krmiv bylo v EU dosud povoleno 58 GMO a další čekají na schválení.** Většina GMO, které byly v EU schváleny, se používá ke krmení hospodářských zvířat, ale obsahovat je mohou i některé dovážené potraviny.

Objevují se argumenty ve prospěch využívání GMO, stejně jako varovné hlasy nebádající k nejvyšší opatrnosti vůči novému lidskému experimentu. Zatímco některá rizika jsou považována pouze za možná, jiná se již skutečně projevila. Příkladem jsou rostliny modifikované tak, aby snášely vysoké dávky pesticidů. Rostliny bohužel kvůli tomu obsahují rezidua těchto látek (například glyfosát, což je látka, jejíž konzumace vyvolává zvýšené riziko non-Hodgkinova lymfomu, tzn. zhoubného onemocnění lymfatických žláz).

Často zmiňované ale doposud nepotvrzené je riziko zvýšeného výskytu alergií. Vzhledem k tomu, že alergie je imunitní reakcí na určitou cizorodou bílkovinu, je možné, že nové bílkoviny, se kterými lidský organismus přijde do styku, mohou takovou reakci vyvolat. Dalším rizikem je přenos odolnosti vůči antibiotikům z modifikovaných organismů na bakterie, které se vyskytují ve střevech. Existuje i možnost přenosu genetické informace, kdy především bakterie nebo jiné jednoduché organismy mohou přijmout od své genetické výbavy cizí DNA např. z okolí, od jiných bakterií nebo pomocí virů.

© www.pixabay.com

Voskované ubrousky

Také už jste se zamýšleli nad tím, jak snížit množství igelitových sáčků, svačinových fólií, alobalů, papírových ubrousků a dalších obalů na potraviny? To vše zastanou voskované ubrousky. Jsou opakovaně využitelné jak pro balení svačin do školy i na výlety, tak pro skladování potravin v lednici. Jsou zdravotně nezávadné, mohou se omývat vlažnou vodou, mohou se používat opakovaně a snadno se udržují. A za rok ušetříte možná kilometry plastových sáčků, fólií i alobalu. Ekologické balení do látkových ubrousků uplatníte také ve špajzu nebo v případě, že chystáte dětem svačinu dopředu – stačí ji schovat pod ekologický ubrousek, aby neoschla.

Voskované ubrousky si můžete zakoupit v různých ekologických e-shopech nebo si je můžete vyrobit doma, pokud rádi tvoříte vlastníma rukama. Návod na jejich výrobu je celkem snadný. Potřebujete k tomu bavlněnou látku, včelí vosk, žehličku nebo troubu na pečení a entlovací nůžky. Díky různorodým vzorům látek budou navíc svačinové ubrousky i opravdu krásnou estetickou záležitostí.

Připravte si vybranou látku v rozměru, který je pro vás praktický (30 x 30 cm), na plech rozložte pečicí papír a na něj látku. Na struhadle nastrouhejte nahrubo vosk a posypte jím ubrousek rovnoměrně tenkou

© www.pixabay.com

vrstvou. Vložte plech do trouby a pečte přibližně jednu až dvě minuty při teplotě 100 °C. Když budete celý proces sledovat, velmi rychle uvidíte, kdy už je vosk vpitý do látky – v té chvíli můžete ubrousek bez obav vytáhnout. Ještě zatepla uhladíte vosk kuchyňskou stěrkou rovnoměrně po celém ubrousku do všech stran a sloupnete ubrousek z pečicího papíru, vosk tuhne velmi rychle. Okraje ubrousku je vhodné zastříhnout entlovacími nůžkami. Pokud nechcete rozehrávat troubu, můžete vosk na látku nažehlít žehličkou přes pečicí papír. Podrobný návod na výrobu voskovaných ubrousků najdete na: <http://www.liskavkurniku.cz/2018/08/jak-si-doma-vyrob-voskovane-ubrousky.html> nebo <https://www.pleva.cz/news/jak-si-vyrob-voskovane-ubrousky-a-co-do-nich-zabalit>

Výhodou voskovaných ubrousků je, že nepropustí vlhkost, po zabalení krásně drží tvar, dají se snadno renovovat a navíc krásně voní včelím voskem!

Lednice a pračky budou opět opravitelné

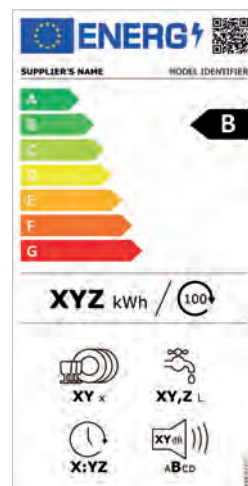
Končí doba, kdy výrobci úmyslně používali ve spotřebičích takzvané „šidítka“, tedy výrobní postupy nebo nekvalitní materiály, ale také třeba místo šroubů nýty. Od 1. března 2021 budou domácí spotřebiče opravitelné, a to i mnoho let po ukončení jejich prodeje. Vyplývá to z nových pravidel, jež loni v říjnu schválila Evropská komise.

Za tento návrat k opravitelnosti může snaha Evropské komise o snižování emisí. EK rozhodla, že výrobci praček, myček, lednic nebo televizorů budou nuceni od roku 2021 zajistit náhradní díly i deset let po prodeji výrobku. Ten bude muset být

zároveň snadno rozmontovatelný a bez rizika poškození znova složitelný, ideálně tak, aby to zvládl každý.

Podle nařízení Komise EU 2019/2023 jsou stanoveny požadavky na ekodesign výrobků spojených se spotřebou energie, které mají významný objem prodeje v EU, dopad na životní prostředí a potenciál ke zlepšení dopadu na životní prostředí prostřednictvím lepšího konstrukčního návrhu bez nepřiměřeně vysokých nákladů.

(...celý článek)

Sýčků je letos více než loni

Kriticky ohrožených sýčků obecných žije letos v Česku více než loni. Ornitologové z České společnosti ornitologické, Ústavu biologie obratlovců AV ČR a Muzea města Ústí nad Labem spočítali v jádrové oblasti v severních Čechách 62 volajících samečků, v roce 2019 to bylo 56. Každý nově zjištěný sýček je velký úspěch. Intenzivní zemědělství a s ním spojený úbytek hmyzu je hlavní příčinou toho, že nyní u nás zbývá asi stovka párů této dříve běžné sovy. Sýčci nyní hnízdí a v červnu začnou vyvádět mláďata.

Ochránci sýčků letos zkontrolovali v severních Čechách, kde žije nejsilnější česká populace sýčků, 418 lokalit. Na 45 lokalitách zaznamenali přítomnost celkem 62 samečků této kriticky ohrožené sovy. „Loni to bylo 56 samečků. Meziroční nárůst o 6 se může zdát malý, ale u tak malé populace jako je ta v Česku, je důležitý každý jedinec a každý nový je zároveň důvodem k radosti,“ říká Miroslav Bažant, terénní pracovník ochrany sýčků z České společnosti ornitologické.

Při monitoringu sýčka ornitologové zaznamenali i další druhy sov. Nalezli 14 teritorií podobně ohrožených sov pálených, 7 teritorií puštíků obecných, 2 teritoria výra velkého a 88 teritorií kalouse ušatého. „V případě kalousů se jedná o náš historicky nejvyšší zaznamenaný počet. Například loni to bylo 39 zaznamenaných teritorií. Vyšší počet samečků sýčků i kalousů může svědčit

o tom, že mláďata i dospělci lépe přežívali díky mírné zimě, která byla zároveň bohatá na potravu v podobě hrabošů,“ vysvětluje Martin Šálek, hlavní koordinátor ochrany sýčků z České společnosti ornitologické a Ústavu biologie obratlovců AV ČR.

Velmi pravděpodobně sýčkům pomohla i opatření, která pro ně ornitologové dělají. „Jde například o speciální budky zabezpečené proti predátorům, jako jsou kuny nebo kočky. Z nich loni vylétlo 29 mláďat, což je přes 40 % ze všech, o kterých víme. Kromě toho také spolupracujeme s farmáři a na louky s pásovou sečí umísťujeme bidýlka, ze kterých mohou sýčci lovit. Zároveň zabezpečujeme technické pasti, jako jsou napáječky pro dobytek, okapy, roury či sudy s vodou, kde se mohou sýčci utopit. V takových pastech hyne třetina sýčků, u kterých známe příčinu úmrtí,“ doplňuje Šálek.

Při letošním monitoringu ornitologové sýčky také kroužkovali a u již dříve okroužkovaných jedinců kroužky odečítali. Díky soustavnému kroužkování sýčků mají ochránci velkou prokroužkovanosť celé populace a mohou zjistit víc o tom, kam se mláďata vydávají po opuštění hnízda a také o teritoriích dospělých, což mohou využít při ochraně sýčků.

Článek převzat z web. stránek: <https://www.birdlife.cz>

© www.pixabay.com

Každý z nás vytrídil v roce 2019 do barevných popelnic přes 51 kilogramů odpadu

Loni jsme vytrídili nejvíc papíru, téměř 22 kilogramů, dále pak 15,1 kilogramu plastů, bezmála 14 kilogramů skla a necelé půl kilo nápojových kartonů. A stále více třídíme i kovy, těch vytrídil každý obyvatel v průměru 13,9 kilogramu. Prostřednictvím sběrných systémů obcí se tak shromáždilo přes 693 tisíc tun vytríděných odpadů, což je o 4 % více než v roce 2018. Vyplývá to z údajů, které poskytla Autorizovaná obalová společnost EKO-KOM.

EKO-KOM dále uvádí, že v roce 2019 bylo na tuzemský trh dodáno 1 219 696 tun jednocestných obalů, 73 % jich bylo následně vytríděno, dotříděno na třídících linkách a druhotná surovina byla předána k recyklaci a dalšímu využití. Tradičně nejlépe se daří recyklovat papír, v jeho případě se vloni podařilo dosáhnout míry recyklace 88 %. Zjednodušeně řečeno – bezmála 9 z 10 vyrobených tun papírových obalů byly loni recyklovány na nový papír nebo dále využity. U skla bylo dosaženo 79% míry recyklace, u plastových obalů 69%, u kovů 57% a u nápojových kartonů to bylo 25 %. Míra sběru nápojových PET lahví v roce 2019 vzrostla a pohybuje se v rozmezí 79 - 82 %.

Zdroj: <https://www.tretiruka.cz>

© www.pixabay.com

Koruny stromů chrání lesní rostliny před globálním oteplováním, pomohli zjistit čeští vědci

Teplotně stabilnější lesní prostředí pod korunami stromů chrání lesní organismy před teplotními extrémy, a ovlivňuje tak jejich reakci na globální oteplování. Lesní rostliny proto mnohem výrazněji reagují na změny v zápoji stromového patra než na celkové oteplování klimatu.

K těmto závěrům došla mezinárodní studie, na níž se podílelo šest vědců z Botanického ústavu AV ČR. Vědecké studie zabývající se dopadem probíhajících klimatických změn obvykle vycházejí z teplot měřených meteorologickými stanicemi. Tyto stanice se však nacházejí mimo les a měří teplotu vzduchu v meteorologické budce 2 metry nad zemí. Taková měření proto neodpovídají podmínkám, ve kterých žije většina lesních organismů.

Vědci Botanického ústavu AV ČR, ve spolupráci s kolegy z dalších evropských zemí, proto porovnali reakci lesních bylin na změnu klimatu naměřenou na meteorologických stanicích a na lokální změny mikroklimatu v lesním podrostu. Údaje o teplotách měřených přímo v lesním podrostu pak zkombinovali s až 80 let starými údaji o hustotě stromových korun na třech tisících výzkumných ploch napříč Evropou, přičemž šestina z těchto ploch se nachází přímo v České republice.

Zdroj: <http://www.ekolist.cz>

EKOLOGICKÉ CENTRUM NABÍZÍ

Ekologické centrum nabízí semináře s environmentální tematikou přímo ve Vaší škole. Bližší informace na Zeleném telefonu 800 195 342. Využít můžete též email: ecmost@vuhu.cz. Nabídka témat je široká, a pokud si i tak nevyberete jsme schopni připravit program na míru Vaším požadavkům.

NOVINKA

Jak se stát Ekohrdinou?

Seminář je určen žákům na 1. stupni ZŠ. Klade si za cíl vzbudit v dětech zájem starat se o čisté životní prostředí a planetu Zemi. Motivuje děti myslet ekologicky a uvědomovat si své jednání. Žáci by měli v průběhu semináře přijít na to, že oni sami mohou být hrdinové každodenního života, a že praktická ekologie není žádná složitá věda, jde spíš o jednoduché a přirozené věci, které může zvládnout každý. Šetření vodou a energií, třídění odpadu nebo také odpovědné nakupování a spotřeba - to všechno se žáci naučí v průběhu našeho semináře.

Hravě s odpady - O odpadech s nejmenšími

Seminář je určený pro MŠ. Návyk třídít odpad by si děti měly osvojit od útlého věku. Jeho důležitost si připomínáme v běžných situacích a využíváme i dalších možností, jak toto povědomí u dětí neustále prohlubovat. V rámci semináře o správném zacházení s odpadem si děti vyzkouší správně třídít do určených nádob, vyčistit rybníček od odpadků a nakonec si poslechnou pohádku o plastové lahvi a něco pěkného si vyrobí.

Odpady a jejich dopady

Cílovou skupinou tohoto semináře jsou žáci ZŠ. Žáci se dozvědí o tom, kolik odpadu každý z nás vyprodukuje, jakou část odpadů z domácnosti vytřídíme, kolik odpadu končí na skládkách, ale i různé zajímavosti, např. co má společného lyžování v Dánsku s energetickým využitím odpadu. Při hře o době rozložitelnosti si žáci uvědomí, že některé odpady se na skládce nerozloží ani po stu letech. Nejlepší obranou je veškerý odpad pečlivě třídít, recyklovat, kompostovat, případně energeticky využít. Lektorky dětem přiblíží také opětovné využívání odpadu, kdy již nepotřebnou věc lidé přetvoří na jiný užitečný předmět, který může nadále sloužit.

Cesta potravin

Seminář je určen žákům 8. až 9. tříd ZŠ a studentům SŠ. Délka semináře je 2 vyučovací hodiny. Seminář má za cíl upozornit na problematiku způsobu pěstování, výroby, úpravy a dopravy potravin, které téměř denně v supermarketech nakupujeme, na jejich vliv na zdraví člověka a také na životní prostředí.

Staň se farmářem

Seminář Staň se farmářem přináší žákům 2. a 3. tříd ZŠ interaktivní a zábavnou formou informace o půdě a zemědělství. Žáci získají přehled o základních plodinách pěstovaných na poli, seznámí se s hospodářskými zvířaty a podmínkami jejich chovu. Po dobu semináře se stanou farmáři, kteří budou mít na starosti provoz celé farmy.

Co dýcháme

Výukový program zaměřený na problematiku ovzduší. Studenti se během jeho průběhu dozvědí vše o znečišťování a škodlivinách v ovzduší, jakým způsobem a kdo nejvíce znečišťuje, rady a návody na zlepšení ovzduší, ale také např. co je to inverze nebo smog.

Těžba a rekultivace

Program je určený pro žáky 8. a 9. tříd základních škol a studenty prvních dvou ročníků středních škol. V průběhu semináře se studenti dozvědí zábavnou a interaktivní formou více o historii využívání přírodních zdrojů, o vývoji horního práva, o historii, současnosti i budoucnosti využívání uhlí, o způsobech těžby uhlí a dopadech těžby na životní prostředí, o způsobech a praktických aplikacích rekultivace. Seminář obsahuje i hru "Život jednoho lomu", která demonstruje co lom za dobu své existence zažije z hlediska technického legislativního i ekonomického, účastníci se také pokusí navrhnout vlastní rekultivaci území po ukončení těžby.

Vzdělávací programy trvají 1-2 hodiny. Samotná výuka probíhá v multimediální učebně ve Výzkumném ústavu pro hnědé uhlí a.s., Most - učebna je vybavena plátnem, kapacita učebny je max. 30 osob. Po dohodě lze realizovat i v místě určeném objednavatelem.

POZVÁNKY, AKCE

28. února 2020 - 31. ledna 2021

PÍSKY ZNÁMÉ I NEZNÁMÉ ANEB FASCINUJÍCÍ SVĚT OBYČEJNÉHO PÍSKU

Muzeum Ústí nad Labem

O tom, jak je tematika písku pestrá, se můžete přesvědčit na vlastní oči na výstavě Muzea v Ústí nad Labem, kde vám bude představeno přes 3 000 vzorků písků z celého světa, včetně množství fotografií z oblastí, kde písky vznikají nebo se hromadí.

4. - 6. září 2020

VÝSTAVA ČLOVĚK V PŘÍRODĚ

Výstaviště Louny

Tradiční výstava pro chovatele a zahrádkáře na výstavišti v Lounech. Výstava v krásném parku na břehu Ohře je doslova legendární - navazuje na tradici, která sahá až do první republiky. Každoročně na ni míří tisíce lidí. Na akci se především prezentují chovatelé, zahrádkáři a myslivci. Naleznete zde také expozice exotických zvířat, králíků, slepic, kachen, holubů, drobných hlodavců, rybářství, kynologie nebo ochrany přírody.

Chcete jít ven a nevíte,
jestli je vyhlášena smogová situace?

POMŮŽE VÁM **SMS INFOKANÁL** EKOLOGICKÉHO CENTRA MOST

**SLUŽBA
PŘÍMO
DO VAŠEHO
MOBILU**

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří nabízí jednoduchý a pohodlný způsob získávání důležitých informací o smogových situacích. Ve snaze zajistit dostatečnou informovanost veřejnosti provozujeme již od roku 2017 službu SMS InfoKanal, která umožňuje zasílání informací o vyhlášení či odvolání smogových situací na zaregistrovaná čísla mobilních telefonů v krátkých textových zprávách (SMS).

JAK SE ZAREGISTROVAT?

ON-LINE

Pomocí webového formuláře, jehož odkaz naleznete na webových stránkách Ekologického centra nebo se registrujte přímo pomocí odkazu: www.infokanal.cz/cweb/reg/vuhu
Pomocí registračního on-line formuláře můžete svou registraci později upravit nebo registraci zrušit.

SMS

Tvar registračních SMS: **REGISTRUJ**mezera**MESTO/OBEC**mezera**EMAIL**

Příklad: REGISTRUJ MOST NOVAKJ@SEZNAM.CZ

Registrační SMS je potřeba zaslat na číslo: **476 208 706**

Velikost písmem nehraje roli, důležité je dodržení mezer mezi slovy. Cena registrační SMS je zpoplatněna dle tarifu vašeho operátora, příjem SMS je zdarma.

OSOBNĚ

Rádi Vás zaregistrujeme k odběru i v našem ekocentru. Ekologické centrum Most pro Krušnohoří sídlí v budově Výzkumného ústavu pro hnědé uhlí a.s., tř. Budovatelů 2830/3, Most.

Registrací dáváte souhlas k tomu, aby vám byly zasílány informace z Ekologického centra o vyhlášení či odvolání smogových situací, vaše údaje budou použity výhradně pro tyto účely, databáze nebude poskytována třetím stranám.

VÍTE,

CO

DÝCHÁTE?

Milí rodiče a prarodiče, sledujete znečištění ovzduší?
Řešíte, kdy jít s dětmi ven nebo kdy raději zůstat doma?
Zajímá vás jaká je dnes kvalita ovzduší?

Jestli ano, je tady pro vás

BEZPLATNÁ LINKA EKOCENTRA MOST

> **VOLEJTE LINKU EKOCENTRA - 800 195 342** <

Ekologické centrum Most pro Krušnohoří, tř. Budovatelů 2830/3, 434 01 Most, E-mail: ecmost@vuhu.cz

www.ecmost.cz